

**CIJFERS UIT DE REGISTRATIE VAN BEROEPEN
IN DE EERSTELIJNSGEZONDHEIDSZORG**

**REGISTRATIE VERLOSKUNDIGEN
PEILING 1992**

L. Hingstman
J.B. Pool
November 1992

Nederlands instituut voor onderzoek van de eerste-
lijnsgezondheidszorg NIVEL
Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT
Telefoon: 030 - 319946

Het Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg (NIVEL) verzamelt en verspreidt kennis en informatie over structuur en functioneren van de eerstelijnsgezondheidszorg, mede in relatie tot andere sectoren van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening.

Tot de activiteiten van het NIVEL behoren het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, registratie- en documentatie-activiteiten en het beheren van een (algemeen toegankelijke) bibliotheek.

Het NIVEL is voortgekomen uit het voormalige Nederlands Huisartsen Instituut (NHI) en wordt grotendeels gesubsidieerd door het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

INHOUD	pag.
1. INLEIDING	1
2. HET AANTAL PRAKTIZERENDE VERLOSKUNDIGEN	4
3. VESTIGING EN VERTREK	5
4. SAMENSTELLING	8
5. OVERIGE KENMERKEN	10
- Aantal praktijken	
- Lidmaatschap NOV	
6. SPREIDING EN DICHTHEID	12
7. PAS AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDIGEN	16
- Aantal	
- Werkzaamheden/bezigheden	
- Praktijkzoekenden	
8. TER AFSLUITING	20
9. BEGRIPPEN	22

1. INLEIDING

Sinds januari 1984 verzamelt het Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg (NIVEL) gegevens over de beroepsgroep verloskundigen. Dit registratieproject van verloskundigen is in 1983 van start gegaan met de ondertekening van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV) en het NIVEL.

Het doel van het registratieproject is informatie te verzamelen over menskracht in de verloskunde. In het project zijn op dit moment een tweetal registraties opgenomen, te weten de registratie van 'werkzame verloskundigen' en de registratie van 'nog niet gevestigde verloskundigen'.

a. Registratie van 'werkzame verloskundigen'

Op basis van gegevens uit dit registratiesysteem kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen zijn er in Nederland werkzaam?
- wat is de leeftijdsopbouw van alle praktizerende verloskundigen?
- hoeveel verloskundigen hebben zich gevestigd en hoeveel hebben de praktijk neergelegd?
- op welke wijze vestigt men zich?
- wat is de praktijkvorm waarin verloskundigen werkzaam zijn?
- hoe is de spreiding en dichtheid van de beroepsgroep over Nederland?

Belangrijke gegevensbronnen waaruit het registratieproject Verloskundigen zijn informatie krijgt zijn de Geneeskundige Hoofdinspectie (GHI) en de Nederlandse Organisatie van Verloskundigen (NOV). Daarnaast worden via schriftelijke en telefonische enquêtes door het NIVEL gegevens verzameld bij de verloskundige zelf. Op basis van deze bronnen zijn wij in staat om statistische overzichten te publiceren vanaf 1 januari 1970.

Gezien de opzet van het registratiesysteem van werkzame verloskundigen kunnen in het licht van achteraf nog uitgevoerde correcties en toevoegingen, reeds gepubliceerde cijfers bijgesteld worden. De gegevensbestanden worden dus niet bevroren, hetgeen betekent dat er kleine verschillen kunnen optreden met eerder gepubliceerde statistische overzichten.

De cijfers per 1 januari 1992, die in deze uitgave worden gepubliceerd, vertonen in een aantal opzichten wat verschillen met publikaties uit voorgaande jaren. De oorzaak hiervan is tweemaal. Ten eerste zijn sommige definities wat bijgesteld. In de tweede plaats zijn de gegevensbestanden gereorganiseerd.

b. registratie van 'nog niet gevestigde verloskundigen'

Sinds 1 januari 1986 beschikt het NIVEL ook over een registratiesysteem van 'nog niet gevestigde verloskundigen'. Onder deze groep verloskundigen verstaan wij diegenen die de opleiding tot verloskundige hebben voltooid maar (nog) niet werkzaam zijn als verloskundige en daartoe de plannen niet

hebben opgegeven. De gegevens worden verkregen via een enquête die jaarlijks op peildatum (1 januari) wordt gehouden onder alle verloskundigen die de opleiding in het daaraan voorafgaande jaar hebben voltooid of in een vorige peiling te kennen hebben gegeven dat zij (nog) geen vaste werkring hebben gevonden en nog op zoek zijn naar een praktijk.

Met deze gegevens kunnen onder andere de volgende vragen beantwoord worden:

- hoeveel verloskundigen hebben jaarlijks de opleiding voltooid?
- hoeveel van hen zijn werkzaam als verloskundige en in welke functie?
- hoeveel tijd verloopt er tussen beëindiging van de opleiding en begindatum van de werkzaamheden als verloskundige?
- hoeveel verloskundigen zijn op zoek naar een eigen praktijk?
- welke voorkeuren hebben praktijkzoekende verloskundigen met betrekking tot de praktijkvorm?

In deze brochure wordt een samenvatting gegeven van de peiling op 1 januari 1992. Voor een uitgebreide presentatie van de gegevens uit deze brochure kan de volgende publikatie geraadpleegd worden: L. Hingstman en J.B. Pool (1992). Cijfers uit de registratie van beroepen in de eerstelijnsgezondheidszorg 1992, Utrecht, Nederlands instituut voor onderzoek van de eerstelijnsgezondheidszorg.

Tot slot moet nog worden aangetekend dat waar in de tekst 'waarneemster' wordt gebruikt, hiermee zowel mannelijke als vrouwelijke verloskundigen worden bedoeld.

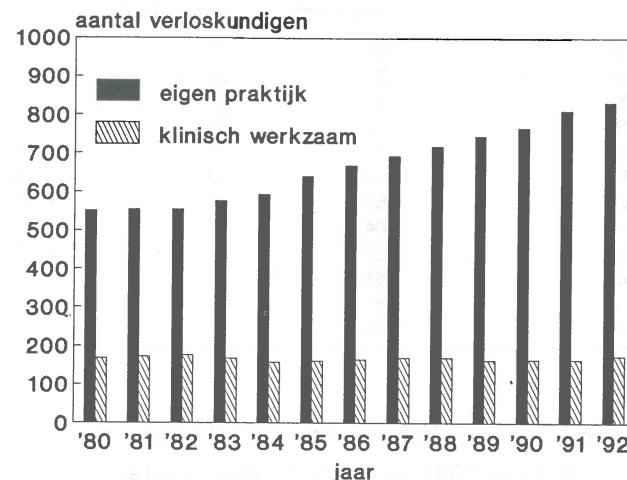
2. HET AANTAL PRAKTIZERENDE VERLOSKUNDIGEN

Op 1 januari 1992 zijn er 1111 praktizerende verloskundigen. Hiervan zijn er 36, ofwel 3,2%, van het mannelijk geslacht.

De meerderheid van de praktizerende verloskundigen is werkzaam in een eigen praktijk (75%). Circa 16% is klinisch werkzaam en verder zijn er 105 (9%) verloskundigen die op 1 januari 1992 als vaste waarneemster werkzaam zijn. Daarnaast is er nog een groep wisselende waarneemsters. Door aanpassingen in het registratiesysteem zijn over deze groep per 1 januari 1992 geen exacte gegevens voorhanden.

In figuur 1 is het absolute aantal verloskundigen in eigen praktijk en de klinisch werkzame verloskundigen over de afgelopen 12 jaar in beeld gebracht. Uit figuur 1 kunnen wij afleiden dat ieder jaar een toename heeft plaatsgevonden van het aantal verloskundigen met een eigen praktijk. In de afgelopen 12 jaar is het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen met circa 50% toegenomen. Het aantal klinisch werkzame verloskundigen is in de afgelopen 12 jaar tamelijk stabiel gebleven. Het aantal schommelde steeds rond de 170.

Figuur 1: Absoluut aantal praktizerende verloskundigen (eigen praktijk en klinisch werkzaam) vanaf 1980

3. VESTIGING EN VERTREK

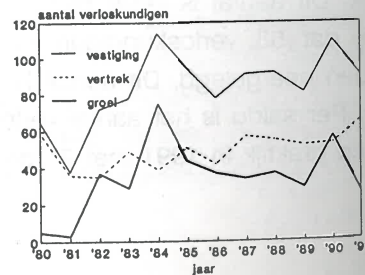
De groei van een beroepsgroep is het resultaat van de vestiging en vertrek. In tabel 1 zien wij dat 74 verloskundigen in 1991 begonnen zijn met een eigen praktijk. Dit aantal is lager dan in 1990. Verder zien wij dat 53 verloskundigen in 1991 hun praktijk hebben neergelegd. Dit aantal is hoger dan in 1990 (42). Per saldo is het aantal verloskundigen met een eigen praktijk in 1991 met 21 gestegen.

Tabel 1: Aantal nieuw gevestigde verloskundigen (eigen praktijk) en het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen dat de praktijk heeft neergelegd vanaf 1980

	praktijk begonnen	praktijk neergelegd	saldo
1980	36	33	+ 3
1981	21	20	+ 1
1982	41	20	+ 21
1983	46	29	+ 17
1984	70	24	+ 46
1985	62	33	+ 29
1986	53	28	+ 25
1987	64	40	+ 24
1988	67	40	+ 27
1989	61	39	+ 22
1990	87	42	+ 45
1991	74	53	+ 21

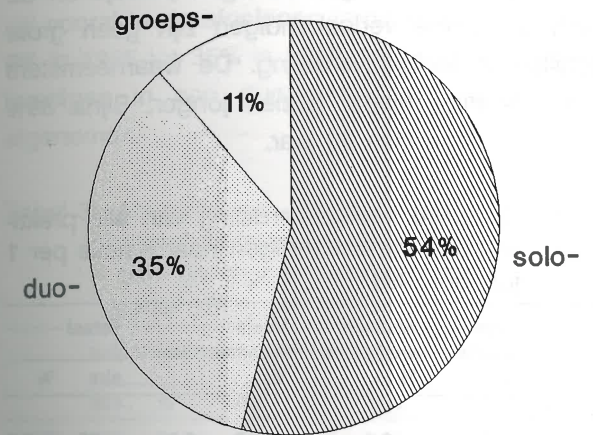
Als wij de vestigings- en vertrekcijfers over de periode 1980-1991 vergelijken, dan moeten wij constateren dat sinds 1980 het vertrekcijfer vrijwel ieder jaar iets is gestegen. Bij het vestigingscijfer zien wij een sterke toename tot 1984 en daarna een sterke daling tot 1986. Na 1986 is weer sprake van een toename van het vestigingscijfer. Met als topjaar 1990.

Figuur 2: Vestiging, vertrek- en groeicijfers van zelfstandig gevestigde verloskundigen vanaf 1980

Verreweg het grootste deel van de verloskundigen dat in 1991 met een eigen praktijk is begonnen heeft zich gevestigd in een groepspraktijk (54%) (zie figuur 3). Circa 35% is begonnen in een duo-praktijk en 11% is gestart in een solopraktijk.

Figuur 3: Praktijkvorm van de verloskundigen die zich in 1991 gevestigd hebben.

Van de 53 verloskundigen die in 1991 hun praktijk hebben neergelegd is het natuurlijk verloop (pensioering, ziekte, overlijden) verreweg de belangrijkste reden (59%). Daarnaast hebben zeven (13%) verloskundigen de praktijk neergelegd wegens gezinsomstandigheden en zijn elf (21%) verloskundigen gestopt omdat zij een andere functie (niet in eigen praktijk) als verloskundige hebben aanvaard.

4. SAMENSTELLING VAN DE BEROEPSGROEP VERLOSKUNDIGEN

De beroepsgroep verloskundigen kenmerkt zich door een vrij jonge leeftijdsopbouw. Het merendeel van de verloskundigen is jonger dan 40 jaar (ruim 61%), terwijl nog geen 5% ouder is dan 60 jaar (tabel 2).

Tussen de verloskundigen in eigen praktijk en de klinisch werkzame verloskundigen zijn geen grote verschillen in leeftijdsverdeling. De waarneemsters zijn qua leeftijd relatief gezien jonger. Bijna 39% van hen is jonger dan 30 jaar.

Tabel 2: Relatieve leeftijdsverdeling van alle praktizerende verloskundigen naar functie per 1 januari 1991

	Eigen praktijk %	Klinisch werkzaam %	Vaste waarneemster %	Totaal	
				abs	%
jonger dan					
25 jaar	2,5	2,9	8,6	35	3,2
25-29 jaar	19,2	16,7	30,5	221	19,9
30-34 jaar	21,0	16,7	21,0	226	20,3
35-39 jaar	16,6	24,1	18,1	199	17,9
40-44 jaar	13,1	14,9	7,6	143	12,9
45-49 jaar	11,8	11,5	8,6	127	11,4
50-54 jaar	6,3	7,5	1,0	66	5,9
55-59 jaar	4,3	4,0	3,8	47	4,2
60-64 jaar	4,6	1,7	1,0	42	3,8
65-69 jaar	0,5	-	-	4	0,4
70 jaar en ouder	0,1	-	-	1	0,1
Totaal %	100,0	100,0	100,0		100,0
abs	832	174	105	1111	

Richten wij vervolgens onze aandacht op de praktijkvorm van de zelfstandig gevestigde verloskundigen, dan valt de constate daling op van het percentage verloskundigen werkzaam in een solopraktijk (tabel 3). Dit bedroeg in 1975 nog 88% van de zelfstandig gevestigden. In 1980 was dit aandeel reeds gedaald tot 75% en per 1 januari 1992 bedraagt dit nog geen 30%. Daarentegen is het aandeel verloskundigen werkzaam in een groepspraktijk vooral in de afgelopen jaren sterk gestegen van 6% in 1985 tot 35% in 1992. Het percentage verloskundigen in een duopraktijk is sinds 1989 iets afgenomen.

Tabel 3: Absolute en relatieve verdeling van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen (in eigen praktijk) naar praktijkvorm vanaf 1975, per 1 januari

	solopraktijk		duopraktijk		groepspraktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1975	532	86,8	60	9,8	21	3,4	613	100,0
1980	409	74,2	112	20,3	30	5,4	551	100,0
1981	396	71,5	134	24,2	24	4,3	554	100,0
1982	390	70,3	138	24,9	27	4,9	555	100,0
1983	379	65,8	156	27,1	41	7,1	576	100,0
1984	379	63,9	170	28,7	44	7,4	593	100,0
1985	360	56,3	234	36,6	45	7,0	639	100,0
1986	339	50,7	242	36,2	87	13,0	668	100,0
1987	328	47,3	262	37,8	103	14,9	693	100,0
1988	308	43,0	262	36,5	147	20,5	717	100,0
1989	289	38,8	300	40,3	155	20,8	744	100,0
1990	287	37,5	288	37,6	191	24,9	766	100,0
1991	271	33,4	290	35,8	250	30,8	811	100,0
1992	248	29,8	295	35,5	289	34,7	832	100,0

Uitsplitsing naar functie en plaats van opleiding leert ons dat van de verloskundigen opgeleid in Heerlen, relatief gezien een groter deel klinisch werkzaam is (17%) dan van beide andere opleidingsinstituten (tabel 4). Van de groep verloskundigen die in het buitenland zijn opgeleid is 21% klinisch werkzaam en bijna 23% is als vaste waarnemster aan de slag.

Tabel 4: Aantal praktizerende verloskundigen naar functie en plaats van opleiding per 1 januari 1992

	eigen praktijk		klinisch werkzaam		vaste waarnemster		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Amsterdam	266	74,1	58	16,2	35	9,7	359	100,0
Rotterdam	277	78,2	46	13,0	31	8,8	354	100,0
Heerlen	257	75,4	58	17,0	26	7,6	341	100,0
Buitenland*	32	56,1	12	21,1	13	22,8	57	100,0
Totaal	832	74,9	174	15,7	105	9,5	1111	100,0

* Gelijkstelling.

5. OVERIGE KENMERKEN

Aantal praktijken

Per 1 januari 1992 zijn er in Nederland 489 verloskundigenpraktijken (tabel 5). Vergeleken met 1 januari 1991 is het aantal praktijken met zeven afgenomen. Voor een deel is dit het gevolg van het feit dat een aantal solopraktijken is omgezet in duo- of groepspraktijken. In 1992 zijn er 21 solopraktij-

ken minder dan in 1991. Het grootste deel van de verloskundigenpraktijken in Nederland is overigens nog steeds een solopraktijk (51%). Wij zien dat dit percentage ieder jaar verder afneemt. Tien jaar geleden telden wij in Nederland nog 83% solopraktijken. Het absolute en relatieve aantal duopraktijken is de laatste jaren redelijk stabiel gebleven. De grootste groei zien wij bij de groepspraktijken. Op 1 januari 1992 tellen wij in Nederland 90 groepspraktijken. Dit is in vijf jaar tijd bijna een verdubbeling.

Tabel 5: Aantal verloskundige praktijken naar praktijkvorm vanaf 1980

	solopraktijk		duopraktijk		groepspraktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1980	409	86,1	56	11,8	10	2,1	475	100,0
1981	396	84,1	67	14,2	8	1,7	471	100,0
1982	390	83,3	69	14,7	9	1,9	468	100,0
1983	379	80,6	78	16,6	13	2,8	470	100,0
1984	379	79,3	85	17,8	14	2,9	478	100,0
1985	360	73,3	117	23,8	14	2,9	491	100,0
1986	339	69,5	121	24,8	28	5,7	488	100,0
1987	328	66,8	131	26,7	32	6,5	491	100,0
1988	308	63,5	131	27,0	46	9,5	485	100,0
1989	289	59,2	150	30,7	49	10,0	488	100,0
1990	287	58,3	144	29,3	61	12,4	492	100,0
1991	272	54,8	145	29,2	79	15,9	496	100,0
1992	251	51,3	148	30,3	90	18,4	489	100,0

Lidmaatschap NOV

Het aantal werkzame verloskundigen dat lid is van de NOV bedraagt 964. Dat is 87% van alle praktizerende verloskundigen. Vooral onder de verloskundigen in eigen praktijk zitten veel NOV-leden; ruim

92% van hen is lid. Van de klinisch werkzame verloskundigen is 64% lid en van de vaste waarnemers is 80% lid van de NOV.

6. SPREIDING EN DICHTHEID

In vergelijking tot andere provincies zijn in Limburg veel (36%) verloskundigen klinisch werkzaam. Ook Noord-Holland scoort redelijk hoog (21%). Daarentegen zijn Zeeland, Overijssel en Flevoland de provincies waar geen enkele verloskundige klinisch werkzaam is. Als wij vervolgens kijken naar de vaste waarnemers, dan is Limburg de provincie met relatief gezien het geringste aantal (2%) en Drenthe (16%) en Flevoland (13%) de provincies zijn met relatief gezien het meeste aantal vaste waarnemers.

Tabel 6: Aantal praktizerende verloskundigen naar provincie en functie per 1 januari 1992*

	eigen praktijk		klinisch werkzaam		vaste waarnemer		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
	Groningen	23	76,7	4	13,3	3	10,0	30
Friesland	17	77,3	3	13,6	2	9,1	22	100,0
Drenthe	19	76,0	2	8,0	4	16,0	25	100,0
Overijssel	54	91,5	-	-	5	8,5	59	100,0
Flevoland	19	82,6	-	-	4	17,4	23	100,0
Gelderland	99	78,6	11	8,7	16	12,7	126	100,0
Utrecht	68	76,4	14	15,7	7	7,9	89	100,0
N-Holland	157	67,7	49	21,1	26	11,2	232	100,0
Z-Holland	178	78,4	28	12,3	21	9,3	227	100,0
Zeeland	10	90,9	-	-	1	9,1	11	100,0
N-Brabant	127	75,1	28	16,6	14	8,3	169	100,0
Limburg	61	62,2	35	35,7	2	2,0	98	100,0
Nederland	832	74,9	174	15,7	105	9,5	1111	100,0

* Over het aantal wisselende waarnemers zijn per 1 januari 1992 geen gegevens beschikbaar.

Uitgesplitst naar praktijkvorm zien wij dat Utrecht de provincie is met relatief gezien de meeste verloskundigen die in een groepspraktijk werken (59%) (zie tabel 7). Ook in Noord-Holland (43%) en Zuid-Holland (39%) scoren hoog.

Verhoudingsgewijs zijn Groningen (52%) en Drenthe (53%) de provincies waarin de meeste verloskundigen in een solopraktijk werken. De provincie Utrecht scoort het laagst (8,8%).

Tabel 7: Aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in eigen praktijk naar provincie en praktijkvorm per 1 januari 1992

	solo praktijk		duo-praktijk		groepspraktijk		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
	Groningen	12	52,2	6	26,1	5	21,7	23
Friesland	7	41,2	4	23,5	6	35,3	17	100,0
Drenthe	10	52,6	6	31,6	3	15,8	19	100,0
Overijssel	22	40,7	16	29,6	16	29,6	54	100,0
Flevoland	8	42,1	11	57,9	-	-	19	100,0
Gelderland	33	33,3	38	38,4	28	28,3	99	100,0
Utrecht	6	8,8	22	32,4	40	58,8	68	100,0
N-Holland	31	19,7	58	36,9	68	43,3	157	100,0
Z-Holland	54	30,3	54	30,3	70	39,3	178	100,0
Zeeland	3	30,0	4	40,0	3	30,0	10	100,0
N-Brabant	35	27,6	60	47,2	32	25,2	127	100,0
Limburg	27	44,3	16	26,2	18	29,5	61	100,0
Nederland	248	29,8	295	35,5	289	34,7	832	100,0

Op 1 januari 1992 bedraagt het gemiddeld aantal inwoners per zelfstandig gevestigde verloskundige 18.183. Dit aantal ligt lager dan in voorgaande jaren en de verloskundigendichtheid in Nederland is daarmee opnieuw toegenomen (1990: 1 op

19.593; 1991: 1 op 18.903). Bij een meer exacte operationalisatie van het begrip 'verloskundigendichtheid' relateren wij het aantal verloskundigen in een eigen praktijk aan het aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar. Hantering van deze methode levert op 1 januari 1992 een verloskundigendichtheid op van één verloskundige per 3525 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (tabel 8).

Tabel 8: Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal verloskundigen in een eigen praktijk, per provincie per 1 januari 1992

Provincie	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd	aantal verloskundigen in eigen praktijk	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd per verloskundige
Groningen	110.448	23	4802
Friesland	111.304	17	6547
Drenthe	80.891	19	4257
Overijssel	196.221	54	3633
Flevoland	48.156	19	2534
Gelderland	353.367	99	3569
Utrecht	214.527	68	3154
Noord-Holland	480.995	157	3063
Zuid-Holland	631.247	178	3546
Zeeland	63.730	10	6373
Noord-Brabant	431.446	127	3397
Limburg	210.648	61	3453
Nederland	2.932.980	832	3525

De verloskundigen zijn niet gelijk over Nederland verdeeld. De verloskundigendichtheid is het hoogst in Flevoland, Noord-Holland en Utrecht. Zeeland en Friesland hebben de laagste verloskundigendichtheid.

Op het platteland, is het door de geringe bevolkingsdichtheid en de oudere leeftijdsopbouw van de bevolking, voor een verloskundige moeilijk een rendabele praktijk op te bouwen. Wij zien dan ook op het platteland een zeer geringe verloskundigendichtheid; één verloskundige per 6509 vrouwen in de vruchtbare leeftijd (zie tabel 9). In deze gebieden wordt dan ook een groot deel van de bevallingen door huisartsen geleid. Na het platteland zijn het grote steden van ons land waar de verloskundigendichtheid het laagst is (één verloskundige per 3668 vrouwen in de vruchtbare leeftijd). De hoogste verloskundigendichtheid komen wij tegen in de kleine steden van ons land, dat wil zeggen één verloskundige per 2990 vrouwen in de leeftijd van 15-39 jaar.

Tabel 9: Verhouding tussen het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd (15-39 jaar) en het aantal verloskundigen in een eigen praktijk, naar urbanisatiegraad, per 1 januari 1992

Urbanisatie-	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd	aantal verloskundigen in eigen praktijk	aantal vrouwen in vruchtbare leeftijd per verloskundige
landelijk gebied	305.959	47	6509
verstedelijkt landelijk gebied	662.750	191	3469
forensen-gemeenten	414.458	127	3263
kleine steden	325.963	109	2990
middelgrote steden	475.438	154	3087
grote steden	748.412	204	3668
Nederland	2.932.980	832	3525

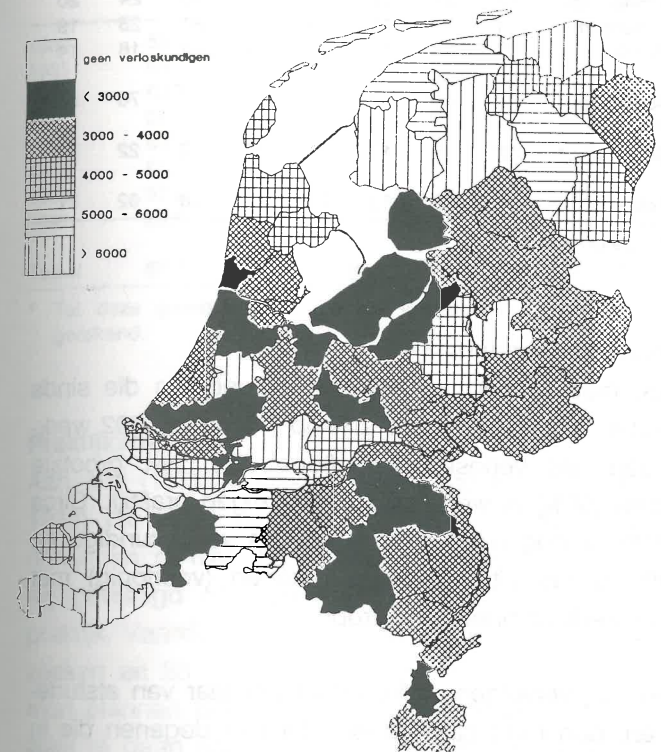
Figuur 4 illustreert nog eens de variatie in verloskundigendichtheid in Nederland, nu per WGR-subregio (regio-indeling in het kader van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen). Hierbij dient opgemerkt te worden dat geen rekening gehouden is met de werkgebieden van de verloskundigen. Uitgangspunt is het praktijkadres van de verloskundige.

7. PAS AFGESTUDEERDE VERLOSKUNDIGEN

Aantallen

In 1991 voltooiden 53 verloskundigen hun opleiding. Dit aantal ligt wat lager dan in de afgelopen jaren. Het aantal verloskundigen dat een gelijkstelling heeft gekregen is ook in 1991 weer toegenomen en bedraagt 24.

Figuur 4: Verloskundigendichtheid (aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per zelfstandig gevestigde verloskundige) per Wet Gemeenschappelijk Regelingen-subregio per 1 januari 1992

Tabel 10: Verdeling van de afgestudeerden naar jaar van voltooiing van de opleiding (of gelijkstelling) en plaats van opleiding

Plaats van opleiding	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991
Amsterdam	17	23	18	14	21	18	24	20
Rotterdam	14	15	17	14	24	24	28	19
Heerlen	27	23	15	20	17	23	18	14
Sub-totaal	58	61	50	48	62	65	70	53
Buitenland*	2	5	13	16	10	13	22	24
Totaal	60	66	63	64	72	78	92	77

* Gelijkstelling.

Werkzaamheden

De meerderheid van alle verloskundigen die sinds 1984 zijn afgestudeerd zijn op 1 januari 1992 werkzaam als verloskundige (tabel 11). Het grootste deel (58%) is werkzaam in een eigen praktijk. Circa 13% is nog niet aan de slag als verloskundige en 8% is om uiteenlopende redenen (voorlopig) met de werkzaamheden gestopt.

Als wij vervolgens kijken naar het jaar van afstuderen, dan blijkt bijvoorbeeld dat van degenen die in 1990 zijn afgestudeerd bijna 58% op 1 januari 1992 reeds een eigen praktijk heeft. Daarnaast is 19% van deze jaargroep op 1 januari 1992 nog niet aan de slag.

Tabel 11: Werkzaamheden van verloskundigen afgestudeerd (of gelijkstelling) vanaf 1984, in percentages per 1 januari 1992

Afstudeer-jaar	eigen praktijk	klinisch werkzaam	vaste waarnemster	nog* niet werkzaam	niet meer werkzaam	totaal	
						abs	%
1984	55,0	15,0	5,0	6,7	18,3	60	100,0
1985	69,7	10,6	6,1	3,0	10,6	66	100,0
1986	63,5	6,3	4,8	11,1	14,3	63	100,0
1987	68,8	7,8	9,4	4,7	9,4	64	100,0
1988	63,9	18,1	5,6	4,2	8,3	72	100,0
1989	61,5	14,1	7,7	11,5	5,1	78	100,0
1990	57,6	8,7	14,1	18,5	1,1	92	100,0
1991	26,0	7,8	29,9	36,4	-	77	100,0
Totaal	57,7	11,0	10,8	12,8	7,7	372	100,0

* Tot deze groep worden ook de wisselende waarnemers gerekend.

Praktijkzoekenden

Aan alle (117) verloskundigen (afgestudeerd vanaf 1984) die op 1 januari 1992 in wisselende waarnemingen of niet (meer) werkzaam waren, hebben wij gevraagd of men nog op zoek is naar een praktijk. Van deze groep waren er 26 actief aan het zoeken en 23 verloskundigen gaven te kennen dat men plannen heeft om over niet al te lange tijd op zoek te gaan naar een vaste betrekking (tabel 12). Het merendeel van de praktijkzoekende verloskundigen komt uit de opleidingsjaren 1990 en 1991

Tabel 12: Aantal praktijkzoekende verloskundigen onder de afgestudeerden vanaf 1984 die op 1 januari 1992 niet werkzaam zijn als verloskundige

	actief op zoek		plannen om te zoeken		niet op zoek		totaal	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
1984	2	13,3	2	13,3	11	73,4	15	100,0
1985	-	-	1	11,1	8	88,9	9	100,0
1986	-	-	2	12,5	14	87,5	16	100,0
1987	1	11,1	1	11,1	7	77,7	9	100,0
1988	-	-	2	22,2	7	77,7	9	100,0
1989	3	23,1	2	15,4	8	61,5	13	100,0
1990	6	33,3	6	33,3	6	33,3	18	100,0
1991	14	50,0	7	25,0	7	25,0	28	100,0
Totaal	26	22,2	23	19,7	68	58,1	117	100,0

Verreweg het grootste deel van de verloskundigen die op 1 januari 1992 op zoek zijn naar vast werk, zijn op die datum werkzaam in wisselende waarneming. De meesten van deze groep (52%) ambiëren een eigen praktijk. Circa 30% is op zoek naar een vast waarnemersschap. Van degenen die op zoek zijn naar een eigen praktijk geeft 60% de voorkeur aan het werken in een duopraktijk.

8. TER AFSLUITING

Als afsluiting willen wij de voornaamste bevindingen uit de peiling van 1 januari 1992 naar voren halen:

- Op 1 januari 1992 zijn er 1111 werkzame verloskundigen in Nederland.

- De meerderheid van de verloskundigen is werkzaam in een eigen praktijk (75%); 16% is klinisch werkzaam.
- In 1991 hebben zich 74 verloskundigen gevestigd (in eigen praktijk) en hebben 53 verloskundigen de praktijk neergelegd. Dit betekent dus een toename van het aantal zelfstandig gevestigde verloskundigen in 1991 met 21.
- Van diegenen die zich in 1991 vestigden is 54% begonnen in een groepspraktijk.
- Verloskundigen zijn gemiddeld vrij jong: ruim 61% is jonger dan 40 jaar; nog geen 5% is ouder dan 60-jaar.
- Van de 1111 werkzame verloskundigen zijn slechts 36 van het mannelijk geslacht. Dit percentage (3,2%) is de laatste jaren nauwelijks veranderd.
- Van de verloskundigen met een eigen praktijk werkt 30% solo; 36% werkt in een duopraktijk en bijna 35% in een groepspraktijk. De trend om in een groepspraktijk werkzaam te zijn heeft zich in 1991 doorgezet. Het percentage verloskundigen dat in een solopraktijk werkt neemt steeds verder af.
- Per 1 januari 1992 zijn er in Nederland 489 verloskundigenpraktijken. Dit aantal is de laatste jaren tamelijk stabiel gebleven. Hoewel solopraktijken nog steeds de meerderheid vormen (ruim 51%) neemt het aantal ieder jaar verder af. Daarentegen zien wij een sterke stijging van het aantal groepspraktijken.

- Per 1 januari 1991 bedraagt het aantal vrouwen in de leeftijd van 15 tot en met 39 jaar per verloskundige in eigen praktijk 3525.
De verloskundigendichtheid is het laagst in de plattelandsgebieden. De provincies met de laagste verloskundigendichtheid zijn Zeeland en Friesland.
- In 1992 hebben 53 verloskundigen hun opleiding voltooid en hebben 24 verloskundigen een gelijkstelling gekregen.
- Van de in 1991 afgestudeerden is maar liefst 64% per 1 januari 1992 werkzaam als verloskundige; 26% is reeds werkzaam in een eigen praktijk.

9. BEGRIPPEN

Verloskundige - Medicus die op grond van de wet of regelgeving de bevoegdheid is verleend, de verloskunde als verloskundige uit te oefenen.

Gelijkstelling - Bevoegdheid, verleend aan een in het buitenland opgeleide verloskundige, om in Nederland de verloskunde uit te oefenen.

Zelfstandig gevestigd (eigen praktijk) - Verloskundige die een overeenkomst heeft met het ziekenfonds en alleen of in een maatschap een praktijk uitoefent.

Klinisch werkzaam - In dienstverband van een ziekenhuis.

Vaste waarnemer - Een verloskundige - die al dan niet in loondienst - bij een zelfstandig gevestigde verloskundige werkt.

Wisselende waarnemer - Een verloskundige die in wisselende waarnemingen werkzaam is bij zelfstandig gevestigde verloskundigen.

Solopraktijk - De praktijk van één zelfstandig gevestigde verloskundige (eventueel met een vaste waarnemer).

Duopraktijk - De praktijk van twee geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen (eventueel met een vaste waarnemer).

Groepspraktijk - De praktijk van drie of meer geassocieerde zelfstandig gevestigde verloskundigen (eventueel met een vaste waarnemer).

Nieuwe vestiging - Vestiging van een verloskundige door de vestiging van een nieuwe verloskundige praktijk.

Overname - Vestiging van een verloskundige door voortzetting van een bestaande verloskundige praktijk.

Associatie - Vestiging van een verloskundige door het aangaan van een maatschap met één of meer reeds gevestigde verloskundige(n) of door voortzetting van een bestaande praktijk door twee of meer nieuw gevestigde verloskundigen in de vorm van een maatschap.

Urbanisatiegraad - Typologie van gemeenten waarin de mate van verstedelijking is weergegeven. Hierin zijn de volgende categorieën onderscheiden (naar: J.J. Harts, de Structuurnota, een sociaal geografische analyse van een gebied, 1979):

Landelijk gebied:

gebied van gemeenten met grootste kern minder dan 5000 inwoners en meer dan 20% van

de mannelijke beroepsbevolking werkzaam in de landbouw.

Verstedelijkt landelijk gebied:

gebied van gemeenten met grootste woonkern minder dan 30.000 inwoners en meer dan 80% van de mannelijke beroepsbevolking werkzaam in niet-agrarische sector.

Forensengemeente:

gemeente met grootste kern minder dan 30.000 inwoners en meer dan 30% van de mannelijke beroepsbevolking is forens.

Stedelijke gemeente:

gemeente met bebouwde kom met meer dan 2000 inwoners/km² en een gemiddelde bevolkingsdichtheid van meer dan 500 inwoners/km²; gewoonlijk meer dan 70% van de bevolking in de bebouwde kom. Binnen deze categorie wordt het volgende onderscheid gemaakt:

1. Kleine steden:

gemeenten met minder dan 30.000 inwoners in de bebouwde kom.

2. Middelgrote steden:

gemeenten met tussen 30.000 en 100.000 inwoners in de bebouwde kom.

3. Grote steden:

gemeenten met meer dan 100.000 inwoners in de bebouwde kom.